

Անհրեւոյթ եղաւ, իջաւ մըթութիւն :
Եւ հոլանի նաթըշտաց հետ միասին
Ալիքներու ծոցը մըտաւ ան ժպտուն :
Գարձաւ Վանայ ծովը բոլոր հրեղէն,
Ծովը բոլոր կը մըրմընջէր ներդաշնակ :
Կը հնչէին կուսաններու ծիծաղէն
Վապուրական ալիւարի եւ ափն ընդարձակ :

Հոտ կ'երեւար Աստղիկ, ծաղիկ ծովային .
Կը զոգոյնէր կը փարէր զով ջուրն անոր :
Յաւեթահարսունը միմեանց յորդոր կուտային
Խայտալ խընդալ եւ հնարել խաղեր նոր :

Ուրախութեան ձայներն ելան թընդացին,
Գրնաթաթախ գիւղ եւ աւան արթնցան :
Երիտասարդ եւ ալեւոր փութացին
Գալ, նըմարել աստուածանոյն անըման :

Լեռներն ելան, լուցին խիտ խիտ կալաքոց,
Ամէն կողմէ բարձրացաւ լոյս ծիրանի .
Յանկարծ ահա պայծառացաւ ծովուն ծոց,
Արձակեցին ճըշխն կանայք գեղանի :

Բայց դիցունին ամենագեղ զայրացաւ .
Արի՛, ո՛վ մէջ, պոռաց, արի՛ ծածկէ զմեզ :
Մէջը արըտում որ կը նըստէր խուլ անձաւ՝
Դուրս սողաց լուռ, գունատ ունէր մութ երես :

Մուկ կը փըչէր բերանէն, մուկ պընչերէն .
Ինքը թըզուկ՝ ծաւալեցաւ ամէն կողմ :
Ողջունեցին զանի հարսունք խոր ջըրէն .
Խաւարեցաւ լիճը, գիշերն ալ անհողմ :

Անկէց ի վեր կանխաւ կ'իջնայ թաւ մըլուշ
Արծաթափայլ ծովուն վըրայ Բըզունեաց՝
Երբ լողանալ այնտեղ կուգայ դիցանոյշ —
Ու կը հալին բոլոր սըրտերն անձկայրեաց :

Գ.

Մ Բ Ի Կ

Երկինքը շառ եւ ամպայոյզ կ'երեւայ :
Աւասիկ խոյս կուտան արջառ եւ անդալ,
Զիգ բառալիւն կը զըզըրդէ սար ու ձոր .
Բայց ետեւէն կը ճապողի լուսթիւն խոր :
Յողք մը գունատ խաղաղութեամբ անընկէց
Կ'իջնայ վերուստ անդաստանին վըրայ մեծ,
Ըսպառնայից, նորանշան փողփողմամբ :

Եւ մերթ հաղիւ հաղ կը սուրայ ամպէ ամպ
Փայլականթափ զող, եւ երկինք կ'որոտայ :
Անա փըրփուր կ'ելլէ կարծես ու կ'երթայ
Հասկաց վըրայ կը թըռչկոտի սըրաւար :
Ժանգատեսիլ պինդ թանձրացաւ թաւ խաւար :

Զարուրայից բարձրացաւ ճիշ աղաղակ
Արտէն դաշտէն՝ ուր կին գեղջուկ ու մըջակ
Հունձք կ'ընէին արեւուն տակ քիչ մ'առաջ :
Կը նըստէին կովերն աչեղ անբառայ .
Կը կարմրէր որան դէզ դէզ բարձրացած,
Զըկար երկիւղ, կամ չար հըմայ ու կ'անկած :
Ու կ'արտորայ դէպ ի խորճիթ, դէպ ի տուն
Գերանդաւոր արտունձներու բաղմութիւն :
Ոմանք կ'ողբան, ոմանք կուլան գունաթափ —
Անա կուգայ, դետնէն կ'ելլէ մեծ վիշապ :

Որոտընդոտ երկինք երկիր կը թընդան,
Կ'ապականէ քամին սկզոն անդառտան,
Շեշտ շողարձակ բոցատարափ փայլականեր
Կը բաբախեն զիրար իբրեւ սուր սուսեր :
Վարապաթեւ եւ փոշխառն մըրջնաձայն
Վիշապը թուխ մըրկիլ, լարած մազիլ լայն,
Դէպի երկինք կը վերանայ, եւ անոր
Կը ձգտին պիշ դաժան աչերն ու խոշոր՝
Իբրեւ գունտեր արինալից բոցեղէն :
Եւ կը խախտի կարծես ալիւարի իր տեղէն
Երբ երկնաշու ան կը գոռայ թեւաբալս .
Երեսանկեալ եւ սըրտերնին կապած վախ,
Կ'երկըրպագեն գեղջուկ մարդիկ զոգոյնուն .
Եւ նայելու հրէշին շունին քաջութիւն :

ՎԱՀՐԱՄ ՍՎԱՅԵԱՆ

ԿԻՒՍԹԱՎ ՖԼՈՊԷՌ

Կիւսթավ Ֆլոպէն (1831—1880) ամենէն կա-
տարեալ վարպետներէն մէկն է Ֆրանսական
գրականութեան : Իր արուեստագիտական ու
բարոյական ազդեցութիւնը շատ մեծ եղած է
այս դարավերջի ոչ միայն Ֆրանսական, այլ
ընդհանուր եւրոպական մտաւորականութեան
վրայ : Թոմանդիկ չլրանին ամենէն շողողուն
օրերուն, երբ Հիւկօ, Լամարթին, Վինեի, Միշ-
լէ, Խանդի, հաւատքի, երեսակայութեան ու յա-
փըշտակութեան գրականութիւն մը կը հեղեղէին,
Ֆլոպէն, շատ աւելի յառաջ երթալով Պալլաս-

քէն՝ որ արդէն սկսած էր՝ իր հսկայական վէպերուն մէջ՝ արդի ընկերութեան արևմտոտ տիգրմը քրքրել, արտադրեց գործ մը անգուլթ դիտողութեան, ահաւոր մարդասեղութեան մը ներշնչուած եւ արտայայտուած՝ անհաւատարելի կատարելութիւն ունեցող ձևով մը ։ Տիկին Պոլկանի, Ջգայնամոյ դաստիարակութիւնը դիւցազնական հնգնութեան գերագոյն էջեր են, ուր արդի ընկերութիւնը կը պատկերուի իր բոլոր զգուլթի եւ ծիծաղելի գծերովը, աղամանդի պէս ծաւր, յստակ ու թանկագին ոճի մը մէջ։ Բայց միւրապէս, ժամանակակից մարդկութեան խարազանողն ըլլալով չլատացաւ իր դաժնացած հոգին, անմիջական միջավայրէն չնշանել, ինքզինքը միտմարելու համար թեւ առաւ դէպի միջնադարեան ասանդակէսները, եւ դէպի հին ծածուկուց Արեւելքը, պաշտօնը դրեց Յուդիսմոն ասպնջակնիկ հիֆեսթը, Սուրբ Անտոնի փոռնոքիները, եւ Սալամոսն ու Հերովիյան։ անցեալի ու տեսիլքի այդ ոգումներուն մէջ, Ֆլուպէս միշտ կը պահէ իր անազորոյն դիտողի ձրգուտը, միշտ երեւան կը բերէ՝ պատմական ծիրանիին տակէն՝ մարդկային անասնութեան վայրագ պայթումները, բայց պատկերները, բարքերը հինաւուրց պարզութեամբ, կրքերը հզօր, սանձարձակ ու անդիմակ, պայքարը բիրտ ու անկեղծ, եւ իրական քնարեկային լինելը որ այդ թոյր գոհնազդէ խանգոտ եւ հոսկով կեանքէն ինքնէն կը բղխի, իր այդ գործերուն կուտան դաժան վեհութիւն մը, ուր ծիծաղելիին կ'անհետանայ, եւ եղբարական ահաւորութիւն մը կը մնայ, վայրենի բայց մեծ ։

Անանիոսի այս թուով կը սկսինք հրատարակել թարգմանութիւնը Հերովիյային, որուն աստուածաշնչական նիւթը, արեւելեան ոգին մասնաորապէս շահեկան կը դարձնեն այդ հոյակապ հրաշակերաւ՝ մեր ընթերցողներուն ։

Q.

Հ Ե Ր Ո Վ Դ Ի Ա.

ս.

Մաքրոսի միջնաբերդը կը ցցուի Մոեռայ Մոփուն արեւելեան կողմը, բապայտէ կոնածեւարի մը վրայ ։ Չորս խորունկ հովիտներ զայն կը շրջապատէին, երկուց կողերուն մօտ, մէկը

դիմացը, չորրորդը մէկալ դին Տուներ կը դիպուէին անոր ոտքը, շրջանակին մէջ պատի մը որ գետնին անհարթութեանց համեմատ կ'ելեւէջէր. եւ ժայռը կորտող զիկզակաձեւ ճամբով մը, քաղաքը կը կցուէր միջնաբերդին, որուն պարիսպները հարիւր քսան կանգուն բարձրութիւն ունէին, բազմաթիւ անկիւններով, եզերքին վրայ ասամուռններով, եւ տեղ տեղ աշտարակներով որոնք այդ անդունդն ի վար կախուած քարէ թաղին կարծես ծաղկեղրուազներ կը ձևացնէին ։

Ներքե պալատ մը կար կամարակալ ճեմելիքներով, ծածկուած՝ արեգակնակով մը զոր խաղխամբ մը կը փակէր, ուր կայմեր շարուած էին վիշարիոն մը պարզելու համար ։

Առտու մը, դու լոյսը չեղբորած, Հերովդէս-Անտիպաս չորրորդապետը կեաւ հոն լիթնեցաւ, ու դիտեց ։

Լեռները, անմիջապէս իր տակը, կը սկսէին իրենց կատարները երեւան հանել, մինչդեռ իրենց զանցուածը, մինչեւ խորն անդունդներուն, ստուերի մէջ իր տակաւին ։ Մոտախուղ մը կը ծածանէր, պատուռեցաւ, եւ Մոեռայ Մոփուն եղրագծերը երեւցան ։ Արշալոյսը որ կը ծագէր Մաքրոսի ետեւէն, կարմրութիւն մը կը հոսէր Քիւ ատունէն լուսավառեց ծովադաշտին աւազները, բլուրները, անապատը, եւ աւելի հեռուն, Յուդիսի բլուր լեռները, որմէ իրենց խորտուբորտ ու գորշ մալեքները կը հակէին Ենգադդին, անոնց մէջտեղը, սեւ ձող մը կը գծէր. Հելլոնը, խորը սուգուած, գմբէթաձեւ կը բուրջանար. Ենգոյը նշաններն ունէր, Սորեքը՝ որթմունշներ, կարմեղտը՝ շուշմայի արտեր, եւ Անտոնիա աշտարակը իր անհեթեթ խորանարդովը երուսաղէմին վերեւ տիրական կը կանգնէր ։ Չորրորդապետը գլուխը դարձուց եւ ալ կողմը՝ Երկրովի արմաւենիներուն նայեցաւ. ու միտքը բերաւ իր Գալիլեային միւս քաղաքները, Կափառնաումը, Ենտորը, Նագարէթը, Տիբերիասը ուր թրեւս ա'լ երբեք պիտի չլսուէր ։ Սակայն Յորդանանը կը հոսէր չոր դաշտին վրայ ձեփ ճերմակ, աչք կը շցանէր ձիւնի սփռոցի մը պէս ։ Լիճը հիմա լազուարթէ շինուած կը թուէր. եւ անոր հարաւային ծայրը, Եմէնի կողմը, Անտիպաս նշտարեց ինչ որ կը վախճար տեսնել, Մթագոյն վրաններ կային ցանուցիւր ։ Նիգալաւոր մարդիկ ձիերուն մէջ տեղուները կը պտրակէին, եւ մարմորդ կրակներ՝ գետնին հաւասար՝ կայծերու պէս կը փայլէին ։